

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 975) [www. economy.nayka.com.ua](http://www.economy.nayka.com.ua) | № 11, 2020 | 26.11.2020 р.

DOI: [10.32702/2307-2105-2020.11.3](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.11.3)

УДК: 336.221 + 004.9

JEL classification: E 62, H 11, H 26, L 86, G 18.

З. П. Двуліт,

*д. е. н., професор кафедри зовнішньоекономічної та митної діяльності,
Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів, Україна*

ORCID ID: 0000-0002-2157-1422

А. О. Романюк,

*магістрант кафедри зовнішньоекономічної та митної діяльності,
Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів, Україна*

ORCID ID: 0000-0001-5245-6024

ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ГАЛУЗІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УКРАЇНІ

Z. Dvulit

Doctor of Economic Sciences,

*Professor of the Department of Foreign Economic and Customs Activities,
Lviv Polytechnic National University, Lviv, Ukraine*

A. Romaniuk

*Master's student of the Department of Foreign Economic and Customs Activities,
Lviv Polytechnic National University, Lviv, Ukraine*

TRENDS AND PROSPECTS FOR IMPROVING INFORMATION TECHNOLOGY TAXATION SYSTEMS IN UKRAINE

Інформаційні технології (ІТ) є одним з найбільш важливих чинників стимулювання економічного зростання, зайнятості населення, розширення конкуренції та розвитку країни. Рівень технологічного розвитку визначає не лише економічний потенціал країни та якість життя її громадян, а також роль і місце цієї країни у господарських відносинах світу, масштаби та перспективи її економічної та політичної інтеграції, конкурентоспроможності. Протягом останніх 15 років інформаційна галузь України стрімко розвивалась, і на сьогодні є однією з передових індустрій країни та конкурентною на світовому ринку. Варто зазначити, що розвиток ІТ-індустрії залежить від впливу багатьох економічних, соціальних та інституційних факторів, проте особливого значення має саме оподаткування ІТ-галузі. У даному дослідженні описано систему оподаткування ІТ-галузі України, виокремлено проблеми уникнення сплати податків ІТ-компаніями, проаналізовано усі пропозиції та законодавчі акти законодавчого уряду України, досліджено податкове регулювання передових країн світу у сфері інформаційних технологій. На основі світового досвіду розроблено пропозиції щодо оптимального реформування податкової системи ІТ-індустрії України.

Information technology (IT) is one of the most important factors in stimulating economic growth, employment, increasing competition and development of the country. The level of technological development defines the economic potential of the country, the life's quality of its citizens, the role and

place of this country in world economic relations, the scale and prospects of its economic and political integration, competitiveness. Ukraine's information industry is one of the country's leading industries and competitive in the world. The development of the IT industry depends on the influence of many economic, social and institutional factors, but the taxation of the IT industry has particular meaning. As the IT industry is developing rapidly and Ukrainian legislation is not keeping pace with rapid growth, there is a need to reform it, namely in terms of taxation, in order to stimulate the industry as one of the leading industries in the country. The purpose of this study is to analyze the taxation system of the IT sector in Ukraine and develop proposals for reforming the tax component of this industry based on world experience. The issue of streamlining the tax regulation of IT-business entities is actively discussed among government officials, business circles and the scientific community. The object of this study is the processes of taxation of IT in Ukraine and around the world. The subject of the study is a set of theoretical and practical aspects of taxation and development of IT enterprises in Ukraine and the world. This study research describes the taxation system of the IT industry of Ukraine, highlights the problems of tax evasion by IT companies, analyzes all the proposals and legislation of the legislative government of Ukraine, examines the tax regulation of advanced countries in the field of information technology. Based on world experience, the main proposals for optimal reform of the IT industries tax system of Ukraine were developed. It is concluded that the IT industry in Ukraine should be stimulated by optimizing taxation, rather than increasing the tax burden on business. Because in today's environment, those who own the latest technology, occupy a leading position in the industry and make profits, which is why there is a tendency to increase spending on research and development and the need to stimulate the IT industry through tax optimization.

Ключові слова: Інформаційні технології, оподаткування, податкове навантаження, реформування, IT-бізнес, IT-сфера, IT-компанія, технопарк.

Key words: Information technology, taxation, tax burden, reform, IT-business, IT-industry, IT-company, techno park.

Постановка проблеми. Сфера інформаційних технологій (ІТ) в Україні сьогодні є одним із локомотивів вітчизняної економіки, перспективним і динамічним напрямком бізнесу. Попит на послуги українських спеціалістів на світовому ринку зростає з року в рік. В рейтингу Global Services Location Index Україна посідає 20 сходинку, а клієнтами компаній, яким надають послуги є понад 100 найуспішніших представників списку Fortune 500. Разом з тим, вклад ІТ у формування валового внутрішнього продукту (ВВП) у 2019 році за даними державної служби статистики становив 4%. Українські компанії експортували за кордон послуг на загальну суму 2,43 млрд доларів США, що становить 16% всього експорту послуг. Такий розвиток супроводжується збільшенням доходів бюджету. Так, у 2018 році державна скарбниця отримала 10 млрд гривень податків. З року в рік ці показники зростають в середньому на 20%. Як бачимо, дана сфера економіки посідає вагомий роль для держави та має великий потенціал у подальшому розвитку [1].

Однак, такий ріст галузі пов'язаний, в основному, через невтручання держави у бізнес-процеси компаній. Тому, невирішеним залишається низка важливих інституційних проблем щодо врегулювання відносин між учасниками ринку та державними органами. Наразі в Україні відсутнє галузеве регулювання індустрії розробки програмного забезпечення. Компанії працюють в рамках загального законодавчого поля України. Окремі бізнес-процеси організовуються за допомогою вимог, встановлених у відповідних нормативних актах. При цьому перш за все слід звернути увагу на завдання і принципи на основі яких формується фіскальна система в даній галузі.

Протягом усіх 15 років розвитку даного ринку спостерігається критична невизначеність дій з боку держави щодо оподаткування усіх ІТ-компаній. Індустрія чутлива до оподаткування виплат розробникам, оскільки ця стаття становить близько 80% видатків компаній. Для традиційних секторів економіки нормальною є ситуація, коли виплати працівникам не перевищують 10% видатків (наприклад, для експорту чорних та кольорових металів). Саме тому оподаткування виплат фахівцям головний чинник для ІТ-галузі та незначний для інших секторів економіки.

Сьогодні в індустрії залучено близько 200 тисяч працівників. За даними Мін'юсту 78% фахівців оформлені як фізична особа підприємець (ФОП), інші приблизно рівною мірою або оформлені штатними працівниками, або ніяк неформальні. Абсолютна більшість таких ФОП для мінімізації витрат найчастіше сплачують податки за третьою групою спрощеної системи оподаткування (обов'язкову ставку 5% ЄСВ для 3 групи оподаткування від мінімальної бази оподаткування) [2]. Саме це і викликає найбільше невдоволення та дискусію у суспільстві, оскільки спеціалісти інших професій сплачують значно вищі ставки податків. Але саме ІТ-галузь приводить велику кількість валюти в країну, робить значний внесок у ВВП держави, дає велику кількість робочих місць та заробітну плату на рівні європейських країн, фахівці цієї сфери впевнюють що не мають наміру емігрувати саме через сприятливі умови оподаткування доходів галузі.

Отже, актуальність даної теми підтверджується тим, що для вирішення проблеми сплати податків у галузі інформаційних технологій повинен бути дуже зважений підхід та науковий аналіз, адже при різкому збільшенні податкової ставки, можливе загальне зменшення отриманої суми податків з цієї галузі, тому що саме ці спеціалісти мають змогу отримувати свої доходи на закордонні рахунки оминаючи взагалі сплату податків в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Питання впорядкування податкового регулювання суб'єктів ІТ активно обговорюється серед урядовців, в бізнес-колах та в науковій спільноті. Система оподаткування інформаційної галузі досліджують вітчизняні вчені, та вчені інших країн, серед яких: Л.С. Довгань [3], П.Т.Бубенко [4], П.В. Комазов [5], Л.О.Матвейчук [6] та інші. Яроцька Т.Р. у своїй статті “Спрощена система оподаткування в аспекті мінімізації податку на доходи фізичних осіб та єдиного внеску” стверджує, що доцільно дослідити помірне підвищення ставки єдиного податку для видів діяльності, які залучають ІТ-фахівці, проте варто брати до уваги можливі негативні наслідки такого підвищення ставок єдиного податку [7]. Також окремої уваги заслуговує дослідження ІТ-галузі підготовлене за ініціативою Асоціації «ІТ Україна» спільно з Офісом ефективного регулювання (BRDO), авторами Олександром Шелестом, Ярославом Кутовим, Ігорем Самоходським [8]. У дослідженні визначено основні проблеми галузі ІТ-послуг в Україні та перспективи розвитку на міжнародних ринках. Полторацький В. В. у своєму дослідженні зазначає, що податкове навантаження значно знизить темпи росту галузі, у середньостроковій перспективі призведе до падіння індустрії, оскільки українська робоча сила буде вдвічі дорожче за пропоновану у країнах Азії, а податкове навантаження на компанії буде занадто значним [9]. Л. Г. Саркісян, І. І. Ковальчук в переліку негативних факторів, що спонукають гальмівні процеси у сфері інформаційних технологій, виділяють наступні: низька якість надання освіти спеціальностей даної галузі, аутсорсна форма співпраці професіоналів на закордонних ринках, неефективна податкова система галузі [10].

Відповідно до щорічного опитування сайту DOU.UA, студенти які після випуску з ВНЗ працюють за спеціальністю ІКТ, ставлять досить невисокий рейтинг, щодо отриманих знань в університеті. (6,1 із 10) [11]. Тимошенко А.О. у своєму дослідженні аналізує чинну систему оподаткування ІТ-бізнесу в Україні, акцентує увагу на недосконалості фіскальної політики з боку держави, проблемі окреслення юрисдикції та усунення подвійного оподаткування, питання оподаткування заробітної плати та інших відрахувань ІТ-спеціалістів [12].

Діяльність у сфері ІТ в Україні регулюється зокрема такими нормативними документами, як Закон України «Про інформацію» [13], «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» [14], «Про електронну комерцію» [15], «Про захист персональних даних» [16] та Податковим кодексом України [17].

Отже, недосконалість податкової системи та загальна економічна нестабільність держави негативно впливають на розвиток ІТ-сфери та потребують ретельного аналізу та наукового підходу.

Формулювання цілей дослідження

Метою даного дослідження є аналіз системи оподаткування ІТ- сфери в Україні та на основі світового досвіду розробка пропозицій щодо реформування податкової складової цієї галузі. Основними цілями роботи є: виокремлення основних схем оптимізації оподаткування щодо мінімізації сплати податків підприємствами ІТ сфери; дослідження систем оподаткування ІТ індустрії інших країн; аналізування усіх пропозицій державної влади України щодо змін сплати податків працівниками ІТ-компаній; розробка пропозицій та пошук оптимального рішення для України та ІТ бізнесу.

Виклад основного матеріалу дослідження

ІТ-сфера — одна з найперспективніших та найприбутковіших сфер України. Експерти ІТ Ukraine Association прогнозують ріст ІТ індустрії на 22-30% щорічно [18]. Ці показники можуть стати ще вищими, якщо на ринку з'явиться більша кількість власних продуктів. Розвиток будь якої галузі безпосередньо залежить від податкового навантаження, неодноразово управлінці топових компаній звертали увагу, що спрощена система оподаткування є однією зі складових успіху сфери.

Розглянемо усі варіанти трудових взаємин в ІТ компаніях. На рисунку 1 зображена діаграма, що показує статистику опитаних спеціалістів, щодо форми трудових відносин у їх компаніях.

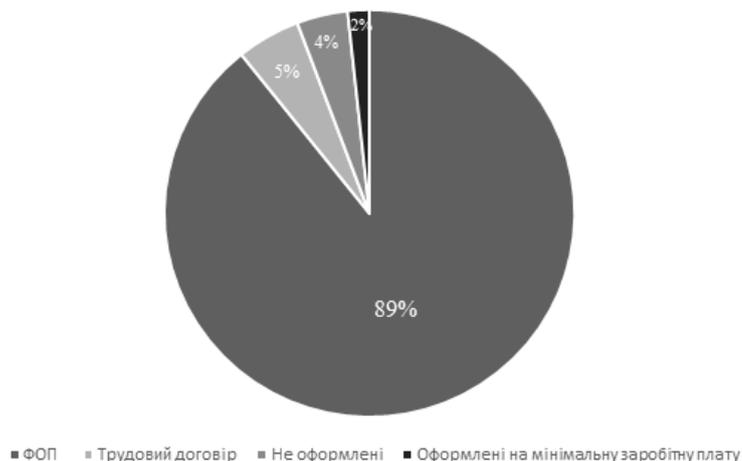

Рис. 1. Статистика опитаних ІТ-спеціалістів, щодо працевлаштування
Джерело: Спільнота ІТ-фахівців України DOU [19]

Перша модель співпраці це укладання трудових договорів з усіма працівниками компанії. Вона охоплює сплату ЄСВ (22% які сплачує компанія, мінімальний внесок становить 1100 грн з кожного працівника), ПДФО та військовий збір (18% + 1,5% від заробітної плати, що сплачує кожний працівник). Податкове навантаження досить велике, включаючи те, що за даною схемою роботи потрібно вести кадровий та бухгалтерський облік. Згідно з дослідженням DOU, даний метод працевлаштування мають лише 5% працівників [19].

Друга модель співпраці це оформлення працівника як підприємця, і тоді ФОП укладає договір безпосередньо з компанією. Співробітник оформляє третю групу єдиного податку. Щомісяця податок становить 5% та ЄСВ 22% від мінімальної заробітної плати (1100 грн). Даний варіант співпраці є найвигіднішим для компанії. Згідно з дослідженням DOU даний метод працевлаштування мають 88,9 % працівників [19].

Наступні дві моделі співпраці це або працівники взагалі працюють неоформлені юридично, або оформлені на мінімальну заробітну плату, щоб мінімізувати податки, а решту отримують в конвертах. Згідно з дослідженням DOU взагалі не оформлені 4% опитаних, а оформлені на мінімальну заробітну плату 1,7% працівників [19].

Ще одна модель співпраці це так званий аутстафінг персоналу. Аутстафінг - це вивід персоналу зі штату замовника та оформлення їх в спеціалізованій компанії. Це забезпечує мінімізацію податкового та юридичного навантаження. Зменшує витрати часу на документообіг. Внаслідок подвійного контролю працівників (співбесіда у компанію-аутстафера та співбесіда безпосередньо у команду розробки кожного проекту) збільшується якість виконаних робіт [20].

Отже, як бачимо з досліджень, способів уникнення чи мінімізації податків у ІТ-сфері досить багато. Тому, тема оподаткування ІТ-бізнесу у законодавстві України піднімається не перший рік. Міністерство цифрової трансформації України для залучення іноземних інвестицій та спрощення ведення бізнесу розробило проект великого масштабу "Дія Сіті" [21].

"Дія Сіті" — це так звана віртуальна економічна зона без кордонів та без втручання держави, в якій не існує меж для найамбітніших інновацій, закордонних інвестицій, підприємців будь яких країн, бізнес-ідей та нових місць працевлаштування. До "Дія Сіті" увійдуть українські та міжнародні ІТ-компанії, інвестиційні фонди, освітні програми та стартапи. Для резидентів буде встановлено мінімальний розмір заробітної плати та обсяг експорту послуг [21].

У "Дія Сіті" у розробці розглядали лише два податки: на працю та на виведений капітал. Обидва становлять 10%, при чому дозволяється працевлаштування за трудовим договором та за співпрацею з ФОП, в результаті податок становитиме 10%, які будуть ділитись навпіл між компанією і співробітником для обох варіантів. Також, передбачений безподатковий імпорту обладнання та спрощена схема валютних розрахунків з контрагентами для компаній [21].

Заступник міністра Мінцифри Олександр Борняков прогнозує повну реалізацію проекту через 5-10 років. В Україні згідно з підрахунками організаторів до 2021 року буде 80 000 нових робочих місць, а до 2025 року ринок креативної індустрії виросте до \$11,8 млрд (у 2019 році він становив \$ 6,2 млрд) [22].

У вересні 2020 року президент ухвалив проект "Дія Сіті" та за указом президента протягом наступних трьох місяців уряд повинен розробити законопроекти щодо лібералізації трудових відносин, спрощення податкової системи, захисту від неправомірного втручання в роботу бізнесу інформаційних технологій. Саме ці закони стануть базою для заснування "Дія Сіті" [23].

Останні пропозиції від депутатів Верховної влади це пакет законопроектів для ІТ-сфери: №3979 "Про заходи щодо стимулювання розвитку ІТ-індустрії в Україні" [24] та №3933-1 "Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України (щодо заходів стимулювання розвитку індустрії інформаційних технологій в Україні)" [25]. Варто зазначити, що законопроект №3933-1 є альтернативним та допрацьованим відповідно до першого законопроекту №3933, який мав більш жорсткі умови щодо податків та був у розробці ще з травня 2020 року. Законопроект №3933-1 наразі знаходиться в опрацюванні та не знаходить багато позитивних відгуків серед фахівців ІТ-індустрії.

Розглянемо детальніше, що пропонує українська влада для регулювання податкової системи ІТ-бізнесу. В першу чергу законопроекти №3979 і №3933-1 зобов'язують компанії відповідати певним вимогам, щоб мати можливість увійти до переліку представників ІТ-індустрії, що підлягають під особливий правовий режим. Отже, суб'єктом ІТ-індустрії є юридична особа, яка 70% витрат спрямовує на оплату трудових відносин, 70% загального доходу становить експорт, середня заробітна плата не менше 1200 євро, працює згідно з визначеними видами діяльності, відсутня в офшорних зонах тощо. Винятком є стартапи, для них визначена умова залучення інвесторів та венчурних фондів на суму від 500 000 євро [24,25].

Обидва законопроекти мають на меті суттєві податкові зміни. Податок на виведений капітал встановлюється в розмірі 18%. Податок на заробітну плату штатного працівника (ПДФО) становить 5%, ЄСВ за працівника – 5% (проте не менше двократного розміру мінімального ЄСВ, тобто більше ніж 2078,12 грн).

Ольга Куничак, менеджер ІТ-комітету Європейської бізнес-асоціації вважає, що подані законопроекти мають право на життя лише з внесенням деяких змін які сервісна індустрія сформувала ще раніше. В першу чергу, це збереження та можливість роботи із 3-ю групою ФОП, яка довела свою ефективність протягом останніх років розвитку галузі. У статті 4 законопроекту №3979 вказано, що в загальній структурі компанії 70% витрат мають бути на оплату праці за трудовими договорами КЗпП. Другою причиною є те, що у законопроекті вноситься додатковий податок 18% на виведений капітал, що в сумі з основним становить 23%, на даний момент працівники оформлені, як ФОП сплачують в середньому 6,5 % податку. Різке збільшення податкового навантаження у більше як 3 рази понесе за собою негативні наслідки. По-третє, не чітко окреслений перелік професій тих вимог щодо тих,

хто може стати резидентом "Дія Сіті" та користуватись зниженими ставками оподаткування. Наприклад, від проєктного менеджера, який є в кожній ІТ-компанії залежить успіх виконаного проєкту, і швидше за все дана професія не ввійде у реєстр професій ІТ-фахівців. Також, спеціалістів ІТ-сфери бентежить прозорість вступу і виходу з "Дія Сіті", чи не буде уся влада сконцентрована в руках однієї людини та чи не започаткує це нову сферу корупції [26].

Отже, два вищезгаданих законопроекти можуть успішно стати основою для заснування технопарку "Дія Сіті". Податок на виведений капітал для стартапів та 5%+5% оподаткування може значно збільшити кількість компаній, які будуть оформлювати працівників за трудовим договором. Проте, необхідно внести декілька поправок щодо чинних пропозицій влади, щоб ініціатива повноцінно могла працювати та зацікавити більшість суб'єктів ІТ-бізнесу.

Щоб знайти оптимальне рішення податкового навантаження ІТ-сфери в Україні варто проаналізувати міжнародний досвід. Компанія «Deloitte» при дослідженні світового ІТ-ринку виявила, що з-поміж країн, у яких швидко розвиваються ІТ-технології, користуються популярністю наступні способи стимулювання: застосування пільгових ставок, грантів та податкових вирахувань [27].

Індія є яскравим прикладом того, як уряд та ІТ можуть безперешкодно співпрацювати. Індія провідна країна у галузі ІТ-розробки. Це пов'язано з політикою держави щодо спрощення податкової системи цієї галузі. Частка ІТ у ВВП країни становить 9,5%, а кількість зайнятих у цій галузі — понад 10 мільйонів співробітників [28].

Індійський уряд запровадив податкові стимули для спеціалізованих компаній та компаній, що створюють спеціалізовані департаменти. Існує спрощена система отримання прямих іноземних інвестицій для підтримки розробки продуктів в країні. ІТ-компанії, які перших 5 років роботи спрямовують свою діяльність на експорт, не сплачують податок на прибуток та активи, наступні 5 років лише половину і мають можливість продовжити пільговий період ще протягом 5 років. Усі запозичення у сумі до 500 млн дол. США застосовують спрощену систему. Також уряд Індії створив Технологічні парки для компаній (Software Technology Parks of India), ці парки працюють над розробкою програмного забезпечення. За рахунок даної програми відбувається підтримка малого та середнього бізнесу, надання юридичних послуг, низька ціна на оренду приміщень для офісів, організація тренінгів, при імпорті техніки відсутні митні платежі тощо [28, 29, 30].

Китай також надає перевагу так званим податковим субсидіям (150 % для цільових інформаційних витрат) та податковій канікулі з податку на прибуток (0% протягом 2 років, протягом наступних 3 років 12,5%, пізніше 15%). Пільгова ставка ПДВ – 0% діє для всіх експортних ІТ послуг [29,30].

Податкові кредити (від 6 % до 30%) ІТ-компаніям надає Японія, розмір кредиту залежить від кількості років присутності на ринку, розміру компанії тощо [30].

В Ізраїлі для ІТ сфери є пільговий податок на прибуток (5%, 8%, 16%) для ІТ підприємств різних рангів та пріоритету, також фінансова підтримка в розмірі 10-30% на купівлю устаткування [29].

У Білорусі створили Парк високих технологій (ПВТ). Завданням даного парку розвиток ІТ-галузі, розробка програмного забезпечення, підняття конкурентоспроможності країни на світовій ІТ-арені. Початкова податкова політика ПВТ була неефективною, тому згодом запровадили спрощений податок на прибуток і розмірі 1%, податок на доходи співробітників складає 9% (замість 13%) і податок на репатріацію – 5% [29, 30].

Казахстан також створив Парк інноваційних технологій (ПІТ), з нульовою ставкою для соціального, корпоративного податку, а також податку на землю та власність і оренду земельної ділянки для вітчизняних учасників парку [30].

Польща практикує гранти на цільові R&D витрати у розмірі 100%, на придбання «ноу-хау» 50% та на відшкодування заробітної плати співробітників, залучених в інформаційній діяльності - 30% [30, 31]. Для молодих компаній виручка яких менша ніж 1,2 млн євро діє пільгова ставка податку на прибуток у розмірі 9% (при загальній 19%). ІТ-компанії також мають змогу економити на податкових витратах за умов найму молодих спеціалістів, адже з 2018 року особи, віком до 26 років звільняються від податку на доходи фізичних осіб (17%), якщо мають річний дохід менше ніж 20 тис. євро [31].

Найсприятливішою країною для ІТ-бізнесу вважають Естонію, іноді її навіть називають «Кремнієвою долиною Європи». Для нерозподіленого прибутку тут діє ставка 0% за виконання певних умов. Роботодавець сплачує соціальний податок (33%) та податок із безробіття (0,8%), податок на прибуток стягується з заробітної плати працівника (20%), пенсійний податок (2%), податок на безробіття (1,6%). Також не оподатковують експортні послуги до Євросоюзу [30].

Отже, ІТ-індустрія є однією зі провідних галузей економіки майже кожної країни. Кількість суб'єктів господарської діяльності у цій індустрії зростає з кожним роком та розвивається нестримними темпами.

Висновки

Отже, беручи до уваги спроби уряду реформувати галузь та досвід інших країн, можна зробити висновок, що стимулювати ІТ-індустрію в Україні потрібно шляхом податкової оптимізації, а не збільшенням податкового навантаження на суб'єктів господарювання, зокрема на ФОПів. Законопроекти №3979 і №3933-1 мають право на існування лише після внесення поправок, які влаштують основних гравців ринку ІТ-послуг. Дані пропозиції є занадто різкими та радикальними, вони можуть спричинити відтік спеціалістів на закордонні ринки чи уникнення сплати податків, і в результаті загальна сума отриманих податкових надходжень буде ще меншою ніж сьогодні. Створення технопарку "Дія Сіті" є правильним рішенням, якщо спиратись на досвід таких країн, як Білорусь, Естонія чи Казахстан, але щоб дана модель була дієвою, потрібно не лише регулювати податки, а змінювати повний цикл розвитку ІТ-індустрії.

По-перше, необхідно забезпечити якісну освіту спеціалістів та комфортні умови для залучення нових закордонних спеціалістів чи інвесторів. По-друге, необхідно зменшити розрив між штатним працівником і контрактором, оскільки він в Україні є дуже великим (майже у 4 рази (19,5% та 5%)), але робити це потрібно поступово. Також необхідно визнати співпрацю компаній з ФОП законною, щоб кожний міг вибрати зручну форму оформлення трудових відносин, яка у свою чергу для держави буде приносити майже однакову суму податкових надходжень. Тобто прописана в законопроекті 3933-1 норма про зниження податку до 10% - це правильне рішення.

По-третє, держава повинна створити для спеціалістів прозорі умови співпраці, які будуть давати певні гарантії та недопустимість корупції. Тому що, рівень недовіри до "Дія Сіті" є досить високим, виникають питання хто буде керувати зібраними коштами та куди вони будуть використовуватись. Найкращий варіант, виходячи з досвіду інших країн, якщо основні кошти будуть реінвестувати в ІТ-індустрію (освіта, інвестиції, закупівля обладнання, підтримка стартапів).

Підсумовуючи вищевикладене, зазначимо, що у сучасних умовах той, хто володіє новітніми технологіями, займає передові позиції в галузі та отримує надприбутки, саме тому існує тенденція до збільшення витрат на дослідження і розробки та необхідність стимулювання ІТ галузі шляхом податкової оптимізації.

Список використаних джерел.

1. Експорт українського ІТ за 2019 рік зріс на 30% [Електронний ресурс] // Асоціація ІТ України. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://itukraine.org.ua/eksport-ukrainskogo-it-za-2019-rik-zris-na-30.html> (дата звернення 24.10.2020)
2. Миронов П. Скільки ІТ-спеціалістів в Україні: підрахунок за даними Мін'юсту [Електронний ресурс] / Павло Миронов // Редакція DOU. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://dou.ua/lenta/articles/how-many-devs-in-ukraine/> (дата звернення 24.10.2020)
3. Довгань Л. Є. Тенденції та проблеми розвитку сфери інформаційних технологій в Україні: кадрові аспекти / Л. Є. Довгань, І. П. Малик // Економічний вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут". - 2017. - № 14. - С. 437-443. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evntukpi_2017_14_69
4. Бубенко П. Т. Організаційно-інформаційне забезпечення інноваційного розвитку регіонів / П. Т. Бубенко, О. Б. Снісаренко // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі. - 2008. - № 2. - С. 36–49. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eupmg_2008_2_6 (дата звернення 24.10.2020)
5. Комазов П. В. Інформаційні технології та перспективи розвитку процесів оподаткування в Україні [Електронний ресурс] / П. В. Комазов, О. В. Борт // Держава та регіони. Сер. : Економіка та підприємництво. - 2013. - № 6. - С. 104-107. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/drep_2013_6_23 (дата звернення 24.10.2020)
6. Матвейчук Л. О. Інформаційні технології і системи в державному управлінні оподаткуванням [Електронний ресурс] / Л. О. Матвейчук // Публічне управління та митне адміністрування. - 2016. - № 1. - С. 77-84. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamcudu_2016_1_13 (дата звернення 24.10.2020)
7. Яроцька Т. Р. Спрощена система оподаткування в аспекті мінімізації податку на доходи фізичних осіб та єдиного внеску // Протидія мінімізації сплати податків: світовий досвід та практика України: збірник матеріалів III Науково-практичного круглого столу – м. Ірпінь: НДІ фіскальної політики, 2020. – (Університет державної фіскальної служби України). – С. 117–122.
8. Шелест О., Кутовий Я., Самоходський І. Розвиток української ІТ-індустрії, за ініціативою Асоціації «ІТ Україна» спільно з Офісом ефективного регулювання (BRDO). – Київ, 2018. – 68 с.
9. Полторацький В. В. Сучасний стан та перспективи податкового законодавства у ІТ-індустрії в Україні [Електронний ресурс] / Полторацький В. В. // Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <http://ktrp-conf.kpi.ua/proc/article/view/191299/191343> (дата звернення 25.10.2020)
10. Ковальчук І. І., Саркісян Л. Г. Визначення трендів розвитку світового ринку ІКТ під впливом цифровізації. URL: [jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/download/6709-13474-1-SM\(1\).pdf](http://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/download/6709-13474-1-SM(1).pdf) (дата звернення 25.10.2020)
11. Іпполітова І. ІТ-спеціалісти проти підвищення податку для ФОПів. Результати опитування [Електронний ресурс] / Ірина Іпполітова // Редакція DOU. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://dou.ua/lenta/articles/it-for-and-new-taxes/> (дата звернення 26.10.2020)
12. Тимошенко А.О. Оподаткування послуг в іт-сфері: проблеми та перспективи [Електронний ресурс] / Тимошенко А.О. // ТОВ " Редакція журналу "Економіка та держава". – 2018. – Режим доступу до ресурсу: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/elcat/new/detail.php3?doc_id=1818335 (дата звернення 26.10.2020)
13. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 №2657-XII. Редакція: від 16.07.2020. Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80> (дата звернення 28.10.2020)
14. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах: Закон України від 05.07.1994 № 80/94-ВР. Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17> (дата звернення 28.10.2020)
15. Про електронну комерцію: Закон України від 03.09.2015 № 675-VIII. Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19> (дата звернення 28.10.2020)
16. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI. Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17> (дата звернення 28.10.2020)
17. Податковий кодекс України. Закон України від 02.12.2010 №2755-VI. Дата оновлення 14.10.2020. Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2755-17> (дата звернення 28.10.2020)

18. Овчаренко Д. IT в Україні: куди ми рухаємося [Електронний ресурс] / Дмитро Овчаренко // Редакція DOU. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://dou.ua/lenta/columns/future-of-it-ukraine/>. (дата звернення 29.10.2020)
19. Яновський І. Результати опитування щодо податків IT-спеціалістів [Електронний ресурс] / Ігор Яновський // Редакція DOU. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://dou.ua/lenta/articles/it-fop-and-new-taxes/> (дата звернення 29.10.2020)
20. Гріньова А. Аустафінг IT-послуг: що це таке, які його переваги і яка з цим ситуація в Україні [Електронний ресурс] / Анна Гріньова. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://happymonday.ua/shho-take-autstafing> (дата звернення 29.10.2020)
21. Офіційний сайт "Дія Сіті" [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://city.diia.gov.ua/> (дата звернення 28.10.2020)
22. Борняков О. У Diia City будуть найкращі умови для розвитку IT [Електронний ресурс] / Олександр Борняков // Редакція Ain.ua. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://ain.ua/2020/07/28/bornyakov-diia-city-kolonka/> (дата звернення 29.10.2020)
23. Указ президента України №371/2020 [Електронний ресурс] // Офіційне інтернет-представництво Офіс Президента України. – 03.09.2020 – Режим доступу до ресурсу: president.gov.ua/documents/3712020-34929 (дата звернення 29.10.2020)
24. Проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України № 3933-1 від 10.08.2020 [Електронний ресурс] // Офіційний веб-портал Верховна рада України. – Режим доступу до ресурсу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69669 (дата звернення 29.10.2020)
25. Проект Закону про заходи щодо стимулювання розвитку IT-індустрії в Україні № 3979 від 11.08.2020 [Електронний ресурс] // Офіційний веб-портал Верховна рада України.– Режим доступу до ресурсу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=69670 (дата звернення 29.10.2020)
26. Куничак О. Оподаткування IT-індустрії: що пропонує влада і як на це реагує бізнес [Електронний ресурс] / Ольга Куничак. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://tech.liga.net/technology/opinion/nalogooblojenie-it-industrii-chto-predlagaet-vlast-i-kak-na-eto-reagiruet-biznes?fbclid=IwAR2urGFWF4skpFD1idWV4Okw8pfHDylQg0PWs9r0eD9Ia8ndsrWJ2nLVgls> (дата звернення 29.10.2020)
27. Щорічний прогноз компанії «Deloitte» (2017–2019 рр.). Технології, медіа та телекомунікації. Режим доступу до ресурсу: <https://www2.deloitte.com/ua/uk/footerlinks/newsroom/deloitte-research/tmt-predictions.html> (дата звернення 30.10.2020)
28. Нужний В. Досвід Індії: які податкові стимули потрібні IT-сфері в Україні [Електронний ресурс] Режим доступу до ресурсу: <https://www.liga.net/economics/opinion/indiyskiy-opyt-kakie-nalogovye-stimuly-nuzhny-it-otrasli-v-ukrane-3999639> (дата звернення 30.10.2020)
29. Гусейнова А. Стимулювання IT сектору: Міжнародний досвід. Податкові аспекти./ [Електронний ресурс] – 2016 – Режим доступу до ресурсу: <https://uba.ua/documents/events/IT/%D0%93%D1%83%D1%81%D0%B5%D0%B9%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0.pdf> (дата звернення 30.10.2020)
30. Стратегія розвитку IT: міжнародна практика [Електронний ресурс]./ - 2019 - Режим доступу до ресурсу: <https://minfin.com.ua/ua/2019/09/05/38816711/> (дата звернення 30.10.2020)
31. Ляковський І. Реєстрація IT-компанії в Польщі [Електронний ресурс] / - 2019 - Режим доступу до ресурсу: <https://legalitgroup.com/ru/registratsiya-it-kompanii-v-polshe-nalogi-i-lajfhaki/> (дата звернення 30.10.2020).

References.

1. IT-association of Ukraine (2020) “Exports of Ukrainian IT in 2019 increased by 30%”, [Online] available at: <https://itukraine.org.ua/eksport-ukrainskogo-it-za-2019-rik-zris-na-30.html> (Accessed 24 Oct 2020).
2. Mironov P. (2018) “How-many-devs-in-ukraine” DOU, [Online], available at: <https://dou.ua/lenta/articles/how-many-devs-in-ukraine/> (Accessed 24 Oct 2020).
3. Dovgan L. and Malik I. (2017) “Trends and challenges of IT industry in Ukraine: HR aspects”, *Ekonomichnyj visnyk Natsional'noho tekhnichnoho universytetu Ukrainy "Kyivs'kyj politekhnichnyj instytu* [Economic Bulletin of the National Technical University of Ukraine “Kyiv Polytechnic Institute], vol.14, pp. 437- 443, [Online], available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evntukpi_2017_14_69 (Accessed 24 Oct 2020).
4. Bubenko P. and Snisarenko O. (2008) “Organizationally informative providing of innovative development in regions”, *Ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy mashynobudivnoi haluzi*, vol. 2,p.p. 36–49, [Online], available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eupmg_2008_2_6 (Accessed 24 Oct 2020).
5. Komazov P. and Bort O. (2013) “Information technologies and prospects of development of processes of the taxation in Ukraine”, *Ekonomika i pidpriemnytstvo*, vol. 6, p.p.104-107., [Online], available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/drep_2013_6_23 (Accessed 24 Oct 2020).
6. Matveychuk L. (2016) “Information technologies and systems in public administration of taxation”, *Publichne upravlinnia ta mytne administruvannia*, vol.1., pp. 77-84, [Online], available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamcudu_2016_1_13 (Accessed 24 Oct 2020).
7. Yarotska T. (2020) “Simplified tax regime and aspects of personal income tax and unified social contribution minimization”, *Protydiia minimizatsii splaty podatkiv: svitoviy dosvid ta praktyka*, [Ukrainy Counteracting tax minimization: world experience and practice of Ukraine], *zbirnyk materialiv III Naukovo-praktychnoho kruhloho stolu*, [a

collection of materials of the III Scientific and Practical Round Table], Irpin: Research Institute of Fiscal Policy, University of the State Fiscal Service of Ukraine, pp. 117–122

8. Shelest O., Kutovy J., Samokhodsky I. (2018) “Development of the Ukrainian IT industry, at the initiative of the Association “IT Ukraine”, Office of Effective Regulation (BRDO), pp. 68

9. Poltoratsky V. (2019) “The current state and prospects of tax legislation in the IT industry in Ukraine”, *Materialy V Vseukrains'koi naukovopraktychnoi konferentsii z mizhnarodnoiu uchastiu "Hlobalizatsiia napriamiv formuvannia promyslovoho potentsialu v umovakh postindustrial'nykh transformatsij"* vol. 5, available at: <http://ktpconf.kpi.ua/proc/article/view/191299/191343>. (Accessed 25 Oct 2020).

10. Kovalchuk I. and Sarkisyan L. (2019) “Identification of trends in the global ICT market under the influence of digitalization”, *Bulletin of Student Scientific Society*, available at: [http://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/download/6709-13474-1-SM\(1\).pdf](http://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/download/6709-13474-1-SM(1).pdf) (Accessed 25 Oct 2020).

11. Ippolitova I. (2019) “IT specialists against tax increases for sole proprietors. Survey results”, *DOU*, [Online], available at: <https://dou.ua/lenta/articles/it-fop-and-new-taxes/> (Accessed 26 Oct 2020).

12. Tymoshenko A. (2018) “Taxation of services in the IT sphere: problems and prospects” *Ekonomika ta derzhava*, pp. 46-52, available at: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/elcat/new/detail.php3?doc_id=1818335 (Accessed 26 Oct 2020).

13. The Verkhovna Rada of Ukraine (2020), The Law of Ukraine “On Protection of Information in Automated Systems Resource” available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80> (Accessed 28 Oct 2020).

14. The Verkhovna Rada of Ukraine (2020), The Law of Ukraine “On Protection of Personal Data” available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17> (Accessed 28 Oct 2020).

15. The Verkhovna Rada of Ukraine (2015), The Law of Ukraine “On e-commerce” available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19> (Accessed 28 Oct 2020).

16. The Verkhovna Rada of Ukraine (2010), The Law of Ukraine “On Protection of Personal Data” available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17> (Accessed 28 Oct 2020).

17. The Verkhovna Rada of Ukraine (2010) “Tax Code of Ukraine” available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2755-17> (Accessed 28 Oct 2020).

18. Ovcharenko D. (2019) “IT in Ukraine: where we are moving?” *DOU*, [Online], available at: <https://dou.ua/lenta/columns/future-of-it-ukraine/> (Accessed 29 Oct 2020).

19. Yanovsky I. (2019) “The results of the survey on taxes of IT specialists”, *DOU*, [Online], available at: <https://dou.ua/lenta/articles/it-fop-and-new-taxes/> (Accessed 29 Oct 2020).

20. Kohut, O.O. (2015), «Outstaffing, outsourcing, staff leasing: ratio concepts and problems of legal regulation», *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnogo universytetu*, vol. 2, p. 52-55., available at: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/inek_2015_5_8.pdf (Accessed 29 Oct 2020).

21. The official site “Diia City” [Online], available at: <https://city.diia.gov.ua/> (Accessed 29 Oct 2020).

22. Boryakov O. (2020) “U Diia City budut' najkraschi umovy dlia rozvytku IT”, [Diia City will have the best conditions for IT development], *Ain.ua*, available at: <https://ain.ua/2020/07/28/boryakov-diia-city-kolonka/> (Accessed 29 Oct 2020).

23. President of Ukraine (2020) Decree of the President of Ukraine “On measures to create favorable conditions for the development of the IT industry in Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/371/2020#Text> (Accessed 29 Oct 2020).

24. The Verkhovna Rada of Ukraine (2020), The draft Law of Ukraine “On amendments to the Tax Code of Ukraine and other laws of Ukraine (on measures to stimulate the development of the information technology industry in Ukraine)” available at: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=69669 (Accessed 29 Oct 2020).

25. The Verkhovna Rada of Ukraine (2020), The draft Law of Ukraine “On measures to stimulate the development of the IT industry in Ukraine” available at: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=69670 (Accessed 29 Oct 2020).

26. Kunichak O. (2020) “Taxation of the IT industry: what the authorities offer and how business reacts to it” *European Business Association*, [Online], available at: <https://tech.liga.net/technology/opinion/nalogooblojenie-it-industrii-cto-predlagaet-vlast-i-kak-na-eto-reagiruet-biznes?fbclid=IwAR2urGFWF4skpFD1idWVFHO> (Accessed 29 Oct 2020).

27. Annual forecast of Deloitte (2017-2019) “Technology, media and telecommunications”, *Deloitte*, [Online], available at: <https://www2.deloitte.com/ua/uk/footerlinks/newsroom/deloitte-research/tmt-predictions.html> (Accessed 30 Oct 2020).

28. Nuzhny V. (2016) “Dosvid Indii: iaki podatkovyi stymuly potribni IT-haluzi v Ukraini” [Experience of India: what tax incentives are needed for the IT sector in Ukraine], *Liganet*, available at: <https://www.liga.net/economics/opinion/indiyskiy-opyt-kakie-nalogovye-stimuly-nuzhny-it-otrasli-v-ukrane-3999639> (Accessed 30 Oct 2020).

29. Huseynova A. (2016) “Stimulating the IT sector: International experience. Tax aspects.”, *Deloitte*, [Online], available at: <https://uba.ua/documents/events/IT/%D0%93%D1%83%D1%81%D0%B5%D0%B9%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0.pdf> (Accessed 30 Oct 2020).

30. Ministry of Finance of Ukraine (2019) “IT Development Strategy: International Practice”, available at: <https://minfin.com.ua/ua/2019/09/05/38816711/> (Accessed 30 Oct 2020).

31. Lyaskovsky I. (2019) “Reiestratsiia IT-kompanii v Pol'schi”, [Registration of an IT company in Poland], *LigaITgroup*, available at: <https://legalitgroup.com/ru/registratsiya-it-kompanii-v-polshe-nalogi-i-lajfhaki/> (Accessed 30 Oct 2020).

Стаття надійшла до редакції 04.11.2020 р.